

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

בפני כב' השופטת דר' מיכל אגמון-גונן

המבקש

שוורצמן שלמה

בעניין:

ע"י ב"כ עו"ד טל אליהו

נגד

המשיבה

פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד דיוויד פוקס

פסק דין

1

2 בהמרצה זו, עותר המבקש לקבלת צו שיורה למשיבה, פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ
3 (להלן: "פסגות" או "המשיבה"), לגלות לו את שמם של מוטבי המשנה בקופת הגמל
4 "פסגות גדיש", שהמשיבה ניהלה עבור אביו המנוח. כן עותר המבקש לקבלת עותק
5 מכתב מינוי המוטבים שבמסגרתו נקבעו מוטבים אלו. המשיבה טוענת, כי היא מנועה
6 מלחשוף פרטים כאמור ללא צו שיפוטי וזאת מטעמים של צנעת הפרט ובשל חובת
7 החיסיון החלה עליה. ההמרצה מעוררת את השאלה של צנעת הפרט והזכות לפרטיות
8 לאחר מותו של אדם.

9

10

1. רקע עובדתי

11 המבקש, שלמה שוורצמן, הינו בנו של אהרון שוורצמן ז"ל, אשר נפטר ביום 28.5.10
12 (תעודת הפטירה צורפה כנספח ב' להמרצת הפתיחה). אמו של המבקש נפטרה עוד
13 בשנת 1985 והמבקש היה בנם היחיד של בני הזוג. בשנת 1988 נישא אביו של המבקש
14 לגבי קוקה שטרנברג, ז"ל. הגבי שטרנברג ז"ל נפטר ביום 8.8.01 (תעודת הפטירה
15 צורפה כנספח ג' להמרצת הפתיחה). למיטב ידיעת המבקש, לא היו לגבי שטרנברג
16 המנוחה ילדים משל עצמה.

17

18 כאמור, אביו של המבקש נפטר ביום 28.5.10. בפטירתו, הותיר אחריו צוואה מיום
19 18.12.01, בה קבע כי יורשיו הם המבקש ושלושת בניו של המבקש (הצוואה צורפה
20 כנספח ד' להמרצת הפתיחה). צו קיום צוואה ניתן ביום 23.11.10 (נספח ה' להמרצת
21 הפתיחה).

22

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

1 בעקבות פטירתו של אבי המבקש, העבירה פסגות לידי המבקש ביום 10.2.11 סך של
2 135,337.93 ₪, המהווים מחצית מכספי קופת הגמל "פסגות גדיש" שהחזיק אביו של
3 המבקש בפסגות. זאת, בהתאם לכתב מינוי מוטבים מיום 12.2.89, שעליו חתם אביו
4 של המבקש ובו קבע כי המוטבים יהיו המבקש ומוטב נוסף, שלטענת המבקש הוא
5 הגב' שטרנברג, ז"ל (כתב מינוי המוטבים בעניינו של המנוח, שבו פרטי המוטב הנוסף
6 ומוטבי המשנה מושחרים, צורף כנספח א' לתשובת המשיבה להמרצת הפתיחה).

7
8 משביקש המבקש לאן בכוונת פסגות להעביר את המחצית השנייה של הכספים, נמסר
9 לו על ידי פסגות, כי הם מועברים לידי מוטבי המשנה שנקבעו על ידי אביו המנוח
10 במסגרת כתב מינוי מוטבים מיום 12.2.89 למקרה בו מי מהמוטבים הראשיים ילך
11 לבית עולמו לפניו. לדברי פסגות, המבקש איננו נכלל בגדרם של מוטבי המשנה
12 שנקבעו (ראו נספח ז' להמרצת הפתיחה).

13
14 תשובתה של המשיבה לא הניחה את דעתו של המבקש. זאת, בשים לב לעובדה
15 שהמבקש וילדיו הינם קרובי משפחתו היחידים של אביו המנוח ועל פניו אין כל אדם
16 אחר שאותו היה עשוי אביו לקבוע כמוטב משנה. אשר על כן, פנה המבקש לפסגות
17 בבקשה לקבל את פרטיהם של מוטבי המשנה (ראו נספח ח' להמרצת הפתיחה).
18 פסגות סירבה למסור למבקש את פרטי מוטבי המשנה מטעמים של חיסיון וצנעת
19 הפרט (ראו נספח ט' להמרצת הפתיחה). בנקודה זו החלה תכתובת בין הצדדים, אולם
20 ללא הואיל (ראו נספחים י'-י"ג להמרצת הפתיחה). מכאן, ההליך.

21
22 בתשובתה להמרצת הפתיחה, מותירה המשיבה לשיקול דעת בית המשפט האם יש
23 מקום להיעתר לבקשת המבקש, בציינה, כי היא מנועה מלחשוף פרטים כאמור מבלי
24 שינתן צו שיפוטי בעניין.

25
26 **2. טענות הצדדים**

27 **המבקש** טוען, כי מכוח היותו היורש של אביו המנוח, הוא זכאי לדעת מי הם מוטבי
28 המשנה שקבע אביו המנוח למקרה בו אחד מהמוטבים העיקריים ילך לעולמו לפניו.

29

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

1 המבקש טוען עוד, כי בנסיבות העניין, עת לא היו לאביו המנוח כל קרובי משפחה
2 שאותם הוא יכול היה למנות כמוטבי משנה, מתעורר חשש שמא זויף כתב מינוי
3 המוטבים או שהופעלה על אביו המנוח השפעה בלתי הוגנת.

4
5 המשיבה טוענת, כי היא מנועה מלחשוף פרטים כאמור ללא צו שיפוטי וזאת מטעמים
6 של צנעת הפרט ובשל חובת החיסיון החלה עליה.

7
8 **3. המסגרת הנורמטיבית שמכוחה רשאי המבקש לקבל את המידע**

9 כאמור, סירובה של המשיבה לגלות למבקש את פרטיהם של מוטבי המשנה מבוסס על
10 טעמים של צנעת הפרט ועל חובת החיסיון. בניגוד לרושם העולה מהתכתובת
11 שהוחלפה בין הצדדים, הזכות לפרטיות שעליה מבקשת המשיבה להגן הינה זכותו של
12 האב המנוח ולא של מוטבי המשנה; על המשיבה, בהיותה תאגיד בנקאי, מוטלת חובת
13 סודיות כלפי האב המנוח מכוח הסכם מכללא בין האב המנוח למשיבה ומכוחה של
14 מערכת יחסי האמון ביניהם. חובת הסודיות החוזית משתלבת בזכות לפרטיות
15 המעוגנת בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות") ובחוק
16 יסוד: כבוד האדם וחירותו.

17
18 לכאורה, עם פטירתו של אדם פוקעת זכותו לפרטיות ולחיסיון. מרגע הפטירה, באה
19 לקיצה האישיות המשפטית של האדם ואין האדם כשר עוד לרכוש זכויות או לחוב
20 חובות, כלשון סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 הקובע,
21 כי: "כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו". על אף האמור, הגישה
22 המקובלת היא שהזכות לפרטיות ולחיסיון אינה בטלה ועוברת מן העולם עם מותו של
23 אדם. זאת, מתוך רצון להמשיך ולהגן על פרטיותו וכבודו של המת גם לאחר מותו,
24 באשר עדיין נותר לאחר המוות מעין שובל של אינטרסים שהיו לאדם בחייו ואשר
25 נוכח מהותם ובמטרה לשמור על כבודו תשמר, במידת מה, פרטיותו. בהתאם לכך,
26 נקבע עוד ברע"א 1917/92 סקולר נ' גרבי, פ"ד מז(5) 764, 772 (1993) (להלן: "עניין
27 סקולר"), כי חוק הגנת הפרטיות חל גם על אדם שנפטר. באותו עניין, נידון סכסוך בין
28 ילדיהם מנישואים קודמים של בני זוג שנפטרו בקשר לחלוקת העיזבון. אחד הצדדים
29 ביקש לעיין בספרי הבנקים בקשר לחשבונותיהם של המנוחים. מכאן התעוררה
30 השאלה בדבר הגנת פרטיותם של המנוחים. בפתח הדיון דחה כב' השופט א' גולדברג
31 את הטענה, כי הזכות לפרטיות אינה עומדת למי שנפטר, בציינו כי הזכות ממשיכה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

להיות מוגנת גם לאחר מותו של אדם, אלא שבמקום בעל הזכות המקורי, באים יורשיו תחתיו, ובלשונו (שם, בעמ' 722):

"בבואנו לדון בסעיף 8)2 לחוק הגנת הפרטיות, יש להסיר מיד טענה שטען בא כוחם המלומד של המבקשים, והיא כי סעיף זה אינו מגן על מי שנפטר, שכן נוקט הוא לשון "אדם", ואין לך "אדם" אלא מי שהוא בחיים. פירוש זה, שמשמעו כי זכות הפרטיות שהיתה לאדם בחייו על-פי החוק הופכת למירמס לאחר מותו, נוגד את תכלית החוק. זכות הפרטיות האמורה אינה עוברת מן העולם יחד עם בעל הזכות, והיא ממשיכה להיות מוגנת גם אחרי מותו. אלא שבמקומו של בעל הזכות ה'מקורי', שעם מותו אינו כשר עוד לזכויות (ראה סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962), באים יורשיו תחתיו כבעלי אותה זכות שהייתה למורישם." (ההדגשות שלי – מ' א' ג').

תפיסה רחבה זו, הרואה בהגנה על הפרטיות חלק מזכות האדם לכבוד ומכירה בהתפרשות הגנה זו לא רק בחייו של האדם אלא גם לאחר מותו, משתלבת בתפיסה הכוללת הרואה בכבודו של הנפטר חלק מזכות האדם לכבוד במובן הרחב והכולל (על מעמדו החוקתי של ערך כבוד המת במשפט הישראלי ראו בג"ץ 52/06 חברת אלאקסא לפיתוח נכסי ההקדש המוסלמי בא"י בע"מ נ' Wiesenthal Center Simon Museum Corp (ניתן ביום 29.10.08). לעמדה שונה, לפיה אין כל הצדקה להכרה בזכות לפרטיות לאחר המוות, ראו פרופ' מיכאל בירנהק "זכויות המתים וחופש החיים", עיוני משפט לא (1) (2008), 57, להלן: "בירנהק, זכויות המתים וחופש החיים".

עם זאת, הקביעה כי הזכות לפרטיות מועברת ליורשיו של בעל הזכות המקורי עשויה לעורר קושי במקרים כגון המקרה הנדון כאן, בו המשמעות הינה כי היורש יכול לוותר על זכות החיסיון בשמו של בעל הזכות המקורי ולקבל לידי מידע שעל פניו נשמר בפרטיות גם מפניו ולעיתים, בעיקר מפניו. קושי נוסף עשוי להתעורר במקרים שעניינם מחלוקת בין יורשים שונים, אשר חלקם טוענים לקיומו של חיסיון וחלקם חפצים לוותר עליו.

בירנהק, זכויות המתים וחופש החיים סבור, כי בעניין סקולר לא נדון פן חשוב של הזכות לפרטיות, כאשר הפקיד בית המשפט את פרטיות המת בידי יורשיו מקרב בני משפחתו, כאשר לרוב הם אלו אשר מפניהם ביקש המת לשמור סוד. לשיטתו, במצבים שבהם המידע שגילוי מתבקש הינו מידע שקרובי המנוח אינם מודעים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

1 לתוכנו, הרי שבני המשפחה הם האחרונים שיש להפקיד בידיהם את השליטה על
2 פרטיות המת ומן הראוי שהמת ייקח את סודו עמו. בירנהק מציע לצמצם את הקביעה
3 הגורפת בעניין **סקולר** להקשר הייחודי של יחסי בנק-לקוח ולכך שהזכות לפרטיות
4 נקראה, באותו עניין, כדי להגן על זכות הקניין; היורשים (או הטוענים להיותם זכאים
5 לירושה) יורשים גם את חשבונות הבנק ומשכך יהיו רשאים, ממילא, לעיין בספרי
6 הבנק בקשר לחשבונות, לאחר שיוכרזו כיוורשים. לשיטתו, ללא אבחון כאמור הופכת
7 הזכות לפרטיות, שהינה זכות אישית במהותה, לזכות רכושית (ראו שם, עמ' 93-91).

8
9 בענייננו, לעומת זאת, המדובר בכספים המצויים בקופת גמל, שבעניינם חלה הוראת
10 סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965, הקובעת כדלקמן:

11 **"סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי**
12 **חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם**
13 **בכלל העזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון."**

14
15 הסעיף מוציא מתחולת העיזבון כספים וזכויות, בהם כספים שבקופת גמל עליהם נסב
16 הדיון הנוכחי. חלוקתם של כספים אלה אינה נעשית בהתאם לדיני הירושה והם אינם
17 מתחלקים בין היורשים, אלא משולמים למוטב בהתאם להוראה שנתן המיטיב בחייו,
18 אם במסמך ההצטרפות לקופה, אם בדרך אחרת (ראו ע"א 3807/90 פישר נ' תמר
19 קופת תגמולים מרכזית ליד בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מז(5) 104, 109-110
20 (1993); ע"א 4377/04 גל גורן הולצברג נ' אביבה מירז, פ"ד סב(2) 661 (2007)). משכך,
21 אין ליורש זכות אוטומטית לעיין במסמכים הנוגעים לכספים אלה, ובכללם כתב מינוי
22 המוטבים, זולת מקום בו היורש הינו המוטב.

23
24 אולם, גם בענייננו, כבעניין **סקולר**, גילוי המידע המבוקש נועד להגן על זכות הקניין
25 של היורש, שהרי הכספים שיועברו למוטבי המשנה יוצאים מתחולת הנכסים שיגיעו
26 לידיו. על פניו, לא היו לאב המנוח קרובי משפחה נוספים זולת המבקש וילדיו של
27 המבקש ובנסיבות אלה, מובן חששו של המבקש, כי אין המדובר במסמך אותנטי,
28 המשקף את רצונו החופשי של אביו המנוח. קבלת המידע המבוקש תאפשר למבקש
29 לוודא, כי אכן המדובר במוטבים "לגיטימיים" וכי קביעת שם המוטב לא נעשתה תחת
30 השפעה בלתי הוגנת או בנסיבות אחרות שיש בהן כדי לשלול את היות ההוראה פרי
31 רצונו החופשי והעצמאי של אביו. לאחר שהמידע האמור יהא בידיו, יכול המבקש
32 לכלכל את צעדיו בהתאם ולעתור לערכאות המוסמכות, במידת הצורך. למותר לציין,

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

1 כי ללא קבלת המידע המבוקש, ייסתם הגולל על כל ניסיון מצדו של המבקש להבטיח
2 את מלוא זכויותיו הקנייניות ברכושו של אביו המנוח.

3
4 למול זכותו הקניינית של היורש ניצבת, כאמור, זכותו של המנוח לפרטיות. אמנם,
5 שתי זכויות אלה הינן זכויות יסוד מוגנות וככאלה האיזון המתבקש ביניהן הינו
6 אופקי. אולם, זכות הפרטיות של האב המנוח הינה זכות פחותה בעוצמתה מכפי
7 שהייתה בחייו. לפיכך, מן הראוי כי זכות הקניין של המבקש תצא כשידה על העליונה.
8 על כן, יש להורות על גילוי המידע המבוקש.

4. סוף דבר

10 המרצת הפתיחה מתקבלת.

11
12
13 ניתן בזאת צו המורה למשיבה לגלות למבקש את שמם של מוטבי המשנה בקופת
14 הגמל "פסגות גדיש" מספר [REDACTED] שניהלה המשיבה עבור המנוח אהרון שוורצמן,
15 [REDACTED]
16 המשיבה תמציא למבקש עותק מכתב מינוי המוטבים מיום 12.2.89 כשפרטיו גלויים.

17
18 בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

19
20 מאחר שמדובר בסוגיה עקרונית ובעלת חשיבות שיש להסדירה, יומצא עותק
21 מהחלטתי לממונה על שוק ההון במשרד האוצר.

22
23
24
25 ניתן והודע לצדדים, כ"ט תשרי תשע"ג, 15 אוקטובר 2012.

26
27

28 דר' מיכל אגמון-גונן, שופטת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 50725-02-12

1
2
3
4